

	Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
	<i>Rajcsics Raymond</i> Szent Margit kertje		Tárgy: <i>902.6</i>
			Hely: <i>Chargitniget</i>
			Idő: <i>1933</i>

és élettársainak szeme pihengetett. Magyar és idegenforgalmi szempontból egyaránt értékes lenne Szent Margit kis kertjének restaurációja. Kitakarítani ezt a mai, izléstelen gatzengert a romok közül s helyébe ültetni azokat a virágokat, amelyek valaha Szent Margit életében

Hétszáz esztendő emléke borong felette. Valamikor a a legszerényebb életű magyar királylány, Margit, IV. Béla leánya és a környezetében levő legelőkelőbb magyar családok leányai engesztelték itt a sorsot, hogy mentse meg a magyart újabb tatárjárástól, de a királylány egyszer meghalt, s az érdeklődés másfelé fordult. Azután évszázadok múlva jött a török, elpusztította a falakat, rommá dőlt Boldogasszony egyháza és szolgálóleányainak lakása, a romokat pedig lassanként elfődte az élet örök temetője, a por.

Furcsa történet, ahogyan a magyar multak darabjait kiásták a föld alól. Például ennek az egyháznak és a hozzáépült domonkosrendi apácakolostornak romjait. A névtelenségből akkor bukkan fel megint a Margitsziget, mikor a XVIII. század végén a természetkedvelő József nádor birtokába kerül. Itt tanította a nádor a magyarokat az exotikus fák honosítására. Főkertészével, Tost Károllyal angol parkká alakította a vad és elhanyagolt szigetet. Történt pedig, hogy a főkertésznek mélyebb részek kitöltéséhez földre lévén szüksége, egy,

a sziget keleti oldalán emelkedő domb lehorlását rendelte el. Am a föld alól nagy meglepetésre csontvázak, majd romok kerültek napvilágra. Aztán jött 1838-ban a nagy árvíz, amely sok kárt tett a szigeten is. A víz által elhordott föld pótlására ismét a megkezdett domb földjét hordták el, s így lassanként újra a napsugár süthette azt a helyet, ahol egykor a bol-

dog emlékü királyleány áldozta fel magát a magyarságért.

Kincsek is kerültek elő a földből, egyebek közt egy ezüst korona, amelyet a kuttatók V. István király halotti koronájának tartanak. Ezek a

kincsek talán mindenél nagyobb hírnevet szereztek egy időre a romoknak. Volt a romok közt egy kut, a koszoruját képező kövek ma is ott hevernek a romok mellett. A budaiak szentül meg voltak győződve,

Forrás: *Földrajzi Világkép*
Budapest 1933 XI/19
 (Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) ((

hogy a török elől menekülő apácák ebbe a kutba rejtették a kolostor és a templom kincseit. A többit elképzelni könnyű dolog. Sok magyar kincskereső álmódott Szent Margit kolostorának kutjáról.

De csak egy volt köztük, aki megtalálta azt a kincset, amelyet a romok rejtegetnek. Egy magyar regényíró, Gárdonyi Géza, aki elragadta ezt a kincset és megírta legszebb történeti regényét, amelynek címe, Isten rabjai, meglevenitette a magyar elődöket Szent Margit korában. Mai embernek már többnyire ez a regény a kalauza a romok közt, s ha leül valamelyik padra, ennek a regénynek a sugallata varázsolja eléje a hétszázéves magyar mult egyik legszebb és legeszményibb idilljét.

Szeretnék még valamit megleveníteni ebből a szép idillből, ebből a szép magyar multból. Ahogy képzeletben itt bolyongok a régi idők templomában és kolostorában, megpihenek a kolostor közepén rejtőző kis kertben. Milyen kicsi, szinte hihetetlenül kicsi! Ma is könnyen kimérhető, hogy hossza csak tizenhét lépés, szélessége is csak 18 lépés. Mégis, nekem ez a kis kert

egyik legkedvesebb kertem. Ha el akarom felejtetni a jelent, ha meg akarok pihenni, ha nyugalmat keresek, ebben a kertben, az első híres magyar kertben találok meg. A romokat is benőtte a vad növényzet, a kolostor kis belső kertje is olyan vad most,

noha látszik, hogy egy-egy kerti virágot is raktak ide.

Az én képzeletem azonban nem ezt a mostani kertet látja, hanem azt, amelynek növényei hétszáz évvel ezelőtt zöldeltek itt, azokat a virágokat és füveket, amelyekben valaha Szent Margit

A Boldogasszony-templom egyik sarka.

voltak a kis kolostorkert drágaságai. Vajjon lehetséges-e ez?

Szakszerű kutatások alapján állítom, hogy nagyon könnyű és nagyon egyszerű feladat.

Igaz ugyan, hogy a középkorból egyetlen magyar kolostorkert növényjegyzéke sem maradt ránk. De ez korántsem akadályozta annak, hogy a magyar kolostorkertek növényállományát rekonstruáljuk. Erre két mód is kínálkozik. Valamiként ma is azokat a virágokat találjuk a magyar kertekben, mint amelyek korunknak divatos virágai, kétségtelenül így volt ez Szent Margit idejében is. Már pedig nyugaton nem egy kolostorkert növényjegyzéke maradt napjainkra. De van ennél fontosabb és magyar szempontból nevezetesebb forrásunk is, a magyar parasztkert.

Egy időben sokat jártam a magyar falusi kerteket és temetőket. Megvallom, magam is szokatlannak találtam ezt a foglalkozást. Ki törődik a magyar parasztkerttel? És ugyan van-e szomorubb, lehangolóbb látvány, mint a falusi temető. Amint azonban a kis parasztkerteket és a sívár falusi temetőket jártam, lassanként mégis megbarátkoztam velük, s a kis kertek és a horpadozó temetők egyre érdekesebbek, mert egyre beszédesebbek lettek. Megtaláltam bennük a magyar történelem, mégpedig a magyar középkor egy megíratlan fejezetét.

A nagykertek, a díszkertek elszakadtak a régi magyar századoktól, követték a változó századok divatját. A parasztkertek sem maradtak éppen változatlanok, de kétségtelen, hogy ma is megvan bennük a középkor kolostorkertjeinek növényállománya, ma is élnek bennük azok a hétszázéves hagyományok, amelyek Szent Margit korában az egész magyarság körében képviselték a kerti növényzetet. Természetesen ma, amikor sem a hivatalos világ, sem a magyar kertészkörök nem törődnek ezzel a régi magyar hagyománnyal, korántsem valami ékes az a kép, amelyet a magyar falusi kertek és temetők elének rajzolnak.

Azonban fel kellene karolnunk ezeket a régi kertészeti elemeket, s akkor újra teljes szépségükben díszíthetnék a

Szőlőindák fedik a 700 éves oszlop helyét.

magyar falut. Ezért lenne nagy jelentősége annak, ha Szent Margit kertjében újra a régi centifolia rózsza, fehér lilium, boldog anya mentája, zsálya, ruta, Isten fája, boldog asszony ága, csombor, menta, varádics, izsóp díszlene, mint díszlett Szent Margit korában, amikor mindennek nagy értéke volt, mert ezek voltak a legfontosabb gyógynövények, ezekkel gyógyítottak Szent Margit élet-társai szerte az egész országban.

Ezek a növények és a többi kolostorkerti növény ma is a legigénytelenebb kerti virágunk. Napjainkban a falusi temetők sírjain már csak szörványosan ültetik. Többnyire azt sem tudják, miért, de ragaszkodnak ezekhez a fűvekhez, mert a falusi ember a legkonzervatívabb mindenféle társadalmi osztály közt. Ha azonban ezekkel a régi emlékü illatos fűvekkel a maga rendje és módja szerint foglalkoznánk és gondosan ápolnánk a falusi temetőkben ezeket a magyar hagyományokat, megszépülnének a falusi kertek, megenyhülnének a falusi magyar temetők. Még téle is osztanának ezek a növények a szépségből, mert részben örökzöldek.

Támasszátok új életre Szent Margit kis kertjét, hogy áldást osszon a magyar falunak!

Rapaics Raymund.

Szent Margit kertjét ma vadnövényzet borítja.